Repertoriul jurisprudenței

CONCLUZIILE AVOCATULUI GENERAL
DOMNUL MANUEL CAMPOS SÁNCHEZ-BORDONA
prezentate la 11 februarie 2021 [1]

Cauza C-39/20

Staatssecretaris van Financiën
împotriva
Jumbocarry Trading GmbH

[cerere de decizie preliminară formulată de Hoge Raad der Nederlanden (Curtea Supremă a Țărilor de Jos)]

„Procedură preliminară – Termen de notificare a datoriilor vamale – Suspendarea termenului de notificare – Prescrierea datoriei vamale – Aplicarea în timp a dispoziției care reglementează motivele de suspendare – Principiul securității juridice – Principiul încrederii legitime”

1. În anul 1992, legiuitorul Uniunii a decis să reunească într-un singur text dispozițiile dreptului vamal, care, până atunci, erau dispersate. Rezultatul l-a constituit Regulamentul (CEE) nr. 2913/92, prin care a fost instituit „Codul vamal comunitar” (denumit în continuare „CVC”) [2].

2. CVC a suferit modificări ulterioare, fiind într-un final abrogat prin Regulamentul (UE) nr. 952/2013 [3] de stabilire a „Codului vamal al Uniunii” (denumit în continuare „CVU”).

3. În conformitate cu articolul 288 din CVU, unele dintre dispozițiile acestui cod se aplică de la 30 octombrie 2013, în timp ce altele sunt aplicabile numai de la 1 mai 2016 [4]. Printre acestea din urmă figurează articolele 103 și 124 din CVU, referitoare la suspendarea termenului pentru notificarea datoriei vamale și, respectiv, la stingerea acesteia.

4. Hoge Raad der Nederlanden (Curtea Supremă a Țărilor de Jos) sesizează Curtea cu o cerere de decizie preliminară cu privire la interpretarea articolului 102 alineatul (3) partea introductivă și litera (b) și a articolului 124 alineatul (1) partea introductivă și litera (a) din CVU.

5. Prin intermediul întrebărilor sale, instanța de trimitere solicită să se stabilească în esență dacă o dispoziție din CVU poate suspenda termenul de prescripție a unei datorii vamale în timp ce acest termen nu se împlinise încă, prelungind astfel, cu mult după data la care se prescria acea datorie în temeiul CVC, data la care autoritățile vamale o puteau notifica (și recupera).

1 Limba originală: spaniola.

2 Regulamentul Consiliului din 12 octombrie 1992 de instituire a Codului vamal comunitar (JO 1992, L 302, p. 1, Ediție specială, 02/vol. 05, p. 58).

3 Regulamentul Parlamentului European și al Consiliului din 9 octombrie 2013 de stabilire a Codului vamal al Uniunii (JO 2013, L 269, p. 1).

4 În conformitate cu articolul 287 din CVU, acesta a intrat în vigoare la 30 octombrie 2013, cu alte cuvinte la 20 de zile de la data publicării sale în Jurnalul Oficial din 10 octombrie 2013. Articolul 288 precizează articolele care se aplică de la 30 octombrie 2013 și pe cele care se aplică de la 1 mai 2016.

I. Dreptul Uniunii

A. Codul vamal comunitar (CVC)

6. Articolul 221 alineatele (1), (3) și (4) prevede următoarele:

„(1) De îndată ce a fost înscrisă în evidența contabilă, valoarea drepturilor se comunică debitorului în conformitate cu normele corespunzătoare.

[…]

(3) Comunicarea către debitor nu poate fi făcută după expirarea unui termen de trei ani de la data la care a luat naștere datoria vamală. Acest termen se suspendă din momentul introducerii unei acțiuni în conformitate cu articolul 243, pe durata acțiunii.

(4) Atunci când datoria vamală este rezultatul unui act care, în momentul săvârșirii, putea declanșa urmărirea penală, valoarea poate fi comunicată debitorului, în conformitate cu condițiile prevăzute în dispozițiile legale în vigoare, după expirarea perioadei de trei ani menționate în alineatul (3).”

B. Codul vamal al Uniunii (CVU)

7. Articolul 22 alineatul (6) precizează următoarele:

„(6) Înainte de luarea unei decizii care ar avea consecințe nefavorabile pentru solicitant, autoritățile vamale comunică solicitantului motivele pe baza cărora intenționează să ia decizia. Solicitantului i se acordă posibilitatea să își exprime punctul de vedere într-un termen determinat de la data la care primește aceste informații sau la care se consideră că le-a primit. La expirarea termenului respectiv, solicitantul este informat, într-o formă corespunzătoare, cu privire la decizie.”

8. Articolul 29 prevede următoarele:

„Cu excepția cazului în care o autoritate vamală acționează în calitate de autoritate judiciară, articolul 22 alineatele (4), (5), (6) și (7), articolul 23 alineatul (3) și articolele 26, 27 și 28 se aplică și deciziilor luate de autoritățile vamale fără depunerea unei cereri prealabile de către persoana interesată.”

9. Articolul 103 alineatul (1) și alineatul (3) partea introductivă și litera (b) prevede următoarele:

„(1) Nicio datorie vamală nu se notifică debitorului după expirarea unui termen de trei ani de la data la care a luat naștere datoria vamală.

[…]

(3) Termenele prevăzute la alineatele (1) și (2) se suspendă în cazul în care:

[…]

(b) autoritățile vamale au comunicat debitorului, în conformitate cu articolul 22 alineatul (6), motivele pentru care intenționează să notifice datoria vamală; o astfel de suspendare se aplică de la data comunicării respective și până la sfârșitul perioadei în care debitorului i se acordă posibilitatea de a-și exprima punctul de vedere.”

10. Conform articolului 124 alineatul (1) partea introductivă și litera (a):

„(1) Fără a aduce atingere dispozițiilor în vigoare cu privire la nerecuperarea cuantumului taxelor la import sau la export corespunzător unei datorii vamale în caz de insolvabilitate a debitorului constatată pe cale judiciară, datoria vamală la import sau la export se stinge în următoarele cazuri:

(a) atunci când datoria vamală nu mai poate fi notificată debitorului, în conformitate cu articolul 103."

11. Articolul 288 prevede următoarele:

„(1) Articolele 2, 7, 8, 10, 11, 17, 20, 21, 24, 25, 31, 32, 36, 37, 40, 41, 50, 52, 54, 58, 62, 63, 65, 66, 68, 75, 76, 88, 99, 100, 106, 107, 115, 122, 123, 126, 131, 132, 138, 142, 143, 151, 152, 156, 157, 160, 161, 164, 165, 168, 169, 175, 176, 178, 180, 181, 183, 184, 186, 187, 193, 196, 200, 206, 207, 209, 212, 213, 216, 217, 221, 222, 224, 225, 231, 232, 235, 236, 239, 253, 265, 266, 268, 273, 276, 279, 280, 281, 283, 284, 285 și 286 se aplică de la 30 octombrie 2013.

(2) Celelalte articole decât cele menționate la alineatul (1) se aplică de la 1 mai 2016."

C. Regulamentul delegat (UE) 2015/2446[5]

12. Articolul 8 alineatul (1) stabilește următoarele:

„Perioada în care solicitantul își poate exprima punctul de vedere înainte de luarea unei decizii care i-ar fi nefavorabilă este de 30 de zile."

II. Situația de fapt, litigiul și întrebările preliminare

13. Jumbocarry Trading GmbH (denumită în continuare „Jumbocarry") este o societate cu sediul în Germania. La 4 iulie 2013, aceasta a depus în Țările de Jos declarații de punere în liberă circulație a unui lot de piese de porțelan. În aceste declarații, societatea menționată a indicat Bangladesh ca țară de origine a pieselor, astfel încât i s-a aplicat o cotă preferențială a taxelor vamale de 0 %.

14. La 1 iunie 2016, considerând că certificatul de origine a mărfurilor era fals, Inspecteur van de Belastingdienst (inspectorul administrației fiscale, denumit în continuare „inspectorul") a comunicat în scris societății Jumbocarry Trading că intenționa să procedeze la recuperarea *a posteriori* a taxelor vamale la cota obișnuită de 12 %. Prin comunicarea respectivă, inspectorul i-a acordat societății menționate posibilitatea de a-și exprima punctul de vedere, în termen de 30 de zile.

15. La 18 iulie 2016, administrația a transmis societății Jumbocarry Trading o notificare de plată a datoriei vamale.

16. Jumbocarry a atacat această decizie la rechtbank Noord-Holland (Tribunalul de Primă Instanță, Olanda de Nord, Țările de Jos), care a pronunțat o hotărâre favorabilă acesteia, considerând că datoria vamală era deja prescrisă, deoarece au trecut trei ani de la nașterea sa (la 4 iulie 2013).

17. Inspectorul a declarat apel împotriva hotărârii primei instanțe la gerechtshof Amsterdam (Curtea de Apel din Amsterdam, Țările de Jos), care l-a respins prin hotărârea din 27 februarie 2018.

5 Regulamentul delegat al Comisiei din 28 iulie 2015 de completare a Regulamentului nr. 952/2013 al Parlamentului European și al Consiliului în ceea ce privește normele detaliate ale anumitor dispoziții ale Codului vamal al Uniunii (JO 2015, L 343, p. 1, denumit în continuare „RDCVU").

18. Staatssecretaris van Financiën (secretarul de stat pentru finanțe, Țările de Jos) a declarat recurs la Hoge Raad der Nederlanden (Curtea Supremă a Țărilor de Jos), care, având îndoieli cu privire la efectele în timp ale anumitor dispoziții ale CVU, adresează Curții următoarele întrebări preliminare:

„1) Articolul 103 alineatul (3) partea introductivă și litera (b) și articolul 124 alineatul (1) partea introductivă și litera (a) din Regulamentul (UE) nr. 952/2013 al Parlamentului European și al Consiliului din 9 octombrie 2013 de stabilire a Codului vamal al Uniunii se aplică în privința unei datorii vamale născute înaintea datei de 1 mai 2016 și care nu era încă prescrisă la această dată?

2) În cazul în care răspunsul la prima întrebare este afirmativ, principiul securității juridice sau principiul încrederii legitime se opune aplicării acestor articole?”

III. Procedura în fața Curții

19. Trimiterea preliminară a fost înregistrată la grefa Curții la 27 ianuarie 2020.

20. Au formulat observații scrise Jumbocarry, guvernul neerlandez, Comisia, Consiliul și Parlamentul.

21. Curtea a adresat părților și participanților la procedura preliminară anumite întrebări, la care urma să se răspundă în scris[6], referitoare la:

– eventualul impact asupra prezentului litigiu al concluziilor care se desprind din Hotărârea Curții din 5 decembrie 2017, M. A. S. și M. B., în special din cuprinsul punctului 42 din aceasta[7];

– calificarea datoriei vamale în litigiu drept datorie care rezultă dintr-un act care putea face obiectul unei acțiuni judiciare penale la momentul întocmirii sale, cu referire la Hotărârea din 19 octombrie 2017, A[8] (punctele 54-62);

– analogia dintre comunicarea prevăzută la articolul 22 alineatul (6) coroborat cu articolul 29 din CVU cu cea menționată la articolul 221 alineatul (3) din CVC, care întrerupe termenul de prescripție de trei ani în conformitate cu Hotărârea din 10 iulie 2019, CEVA Freight Holland[9] (punctele 43, 45, 46 și 48).

IV. Analiză

A. Precizări prealabile

22. Înainte de a răspunde Hoge Raad der Nederlanden, vom face câteva precizări cu privire la întrebările adresate de Curte părților și participanților la procedura preliminară.

6 Au răspuns guvernul neerlandez, Comisia, Consiliul și Parlamentul (prin urmare, nu și Jumbocarry).

7 Cauza C-42/17, EU:C:2017:936, denumită în continuare „Hotărârea Taricco II”. Având în vedere că punctul 42 din hotărârea respectivă conține o referire specifică la „Hotărârea Taricco, punctul 57 și la jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului citată la acest punct”, întrebarea Curții se extindea, în mod implicit, la efectele Hotărârii din 8 septembrie 2015, Taricco și alții, [(C-105/14, EU:C:2015:555), denumită în continuare „Hotărârea Taricco I”] asupra prezentei cauze.

8 C-522/16, EU:C:2017:778, denumită în continuare „Hotărârea A”.

9 C-249/18, EU:C:2019:587, denumită în continuare „Hotărârea CEVA”.

23. Întrebările Curții nu pun la îndoială situația de fapt descrisă în decizia de trimitere [10]. Dimpotrivă, considerând-o stabilită, îi oferă instanței de trimitere o perspectivă asupra dreptului Uniunii care nu corespunde în totalitate cu cea adoptată de aceasta.

24. Nimic nu împiedică Curtea să furnizeze instanței naționale indicații, pe baza dosarului și a observațiilor prezentate în fața acesteia, cu privire la aspecte care nu au fost abordate în trimiterea preliminară, în cazul în care consideră că este relevant pentru îmbunătățirea colaborării sale cu instanța de trimitere.

1. Calificarea actului din care rezultă datoria vamală și consecințele sale asupra termenului de prescripție

25. În conformitate cu articolul 221 alineatul (4) din CVC, „atunci când datoria vamală este rezultatul unui act care, în momentul săvârșirii, putea declanșa urmărirea penală, valoarea poate fi comunicată debitorului, în conformitate cu condițiile prevăzute în dispozițiile legale în vigoare, după împlinirea perioadei de trei ani [de la nașterea datoriei]”.

26. Deși această dispoziție sau alte alineate ale articolului 221 din CVC nu utilizau noțiunea de *prescripție*, Curtea a considerat că termenul de trei ani la care făceau referire era, în sine, un termen de prescripție a datorie vamale [11].

27. Astfel: „potrivit unei jurisprudențe constante, articolul 221 alineatul (3) din [CVC] stabilește o *normă de prescripție* potrivit căreia comunicarea valorii taxelor la import sau a taxelor la export care trebuie plătite nu mai poate fi efectuată după expirarea unui termen de trei ani de la data la care a luat naștere datoria vamală” [12].

28. Prin urmare, conform articolului 221 alineatul (4) din CVC, *termenul de prescripție* a datoriei vamale stabilit prin acest cod nu se limita la trei ani, în cazul în care datoria vamală „este rezultatul unui act care […] putea declanșa urmărirea penală”.

29. Aceasta a fost interpretarea Curții într-o cauză în care mărfurile au fost puse în liberă circulație în mod ilicit, după întocmirea unei declarații vamale întemeiate pe informații false [13].

30. Potrivit Curții, cu toate că punerea în liberă circulație constituie una dintre faptele generatoare ale datoriei vamale la import enumerate la articolul 201 din CVC, „această apreciere nu poate însemna că o asemenea datorie nu «este rezultatul», în sensul articolului 221 alineatul (4) din Codul vamal, al unor acte precum cele în discuție în litigiul principal” [14].

10 Astfel cum a amintit Curtea în Hotărârea din 2 aprilie 2020, Coty Germany (C-567/18, EU:C:2020:267, punctul 22), „[î]ntrucât numai instanța de trimitere este competentă să constate și să aprecieze situația de fapt din litigiul cu care este sesizată, Curtea trebuie să se limiteze astfel la situația pe care instanța menționată o consideră ca fiind dovedită”.

11 În realitate, acesta face referire la „acțiunea pentru colectarea datoriei vamale […], ceea ce echivalează cu prescrierea datoriei”, conform Hotărârii din 23 februarie 2006, Molenbergnatie (C-201/04, EU:C:2006:136, denumită în continuare „Hotărârea Molenbergnatie”, punctul 42).

12 Hotărârea din 17 iunie 2010, Agra (C-75/09, EU:C:2010:352, punctul 30), care citează Hotărârea Molenbergnatie, punctul 39, și Hotărârea din 16 iulie 2009, Snauwaert și alții (C-124/08 și C-125/08, EU:C:2009:469, punctul 28). Sublinierea noastră.

13 Hotărârea A. În cauza respectivă, o societate al cărei sediu social este situat în Germania a făcut mai multe declarații în scopul punerii în liberă circulație în Țările de Jos a unor bunuri provenind din Brazilia și din Argentina. Autoritățile vamale neerlandeze au interpretat că se crease între mai mulți operatori un lanț de tranzacții prin care „prețul inițial al produselor […] achiziționate de la furnizori independenți sud-americani era majorat în mod artificial la momentul tranzacțiilor ulterioare, astfel încât prețul CIF la import al produselor în cauză era mai mare decât prețul de referință, în scopul evitării plății taxelor suplimentare prevăzute de regulamentele […]” (punctul 24). Curtea a apreciat că, „în măsura în care faptul de a fi oferit informații false stă la baza neîncasării, totale sau parțiale, a unor asemenea taxe suplimentare, trebuie să se considere că o astfel de datorie vamală «este rezultatul», în sensul articolului 221 alineatul (4) din Codul vamal, al oferirii acestor informații” (punctul 57).

14 *Ibidem*, punctul 58.

31. În consecință, termenul prevăzut la articolul 221 alineatul (3) din CVC putea depăși trei ani în cazul în care faptele care au dat naștere datoriei vamale pot declanșa urmărirea penală [15].

32. Aceeași regulă, cu mici variații, figurează la articolul 103 alineatul (2) din CVU [16]. În temeiul acestuia, în cazul în care datoria vamală a luat naștere ca rezultat al unui act care putea face obiectul unei acțiuni judiciare penale, termenul pentru notificarea sa poate fi extins la minimum cinci ani și la maximum 10 ani.

33. Instanța de trimitere ar putea, așadar, în măsura în care regulile sale de procedură îi permit [17], să stabilească dacă, în speță, situația este similară cu cea examinată în Hotărârea A.

34. Totul pare să indice că cele două situații sunt similare, deoarece, conform deciziei de trimitere, în comunicarea adresată societății Jumbocarry la 1 iunie 2016, inspectorul își exprima îndoielile cu privire la originea reală a mărfurilor declarate și susținea că certificatul de origine este *fals* [18].

35. În cazul în care instanța de trimitere confirmă că actul din care a rezultat datoria vamală a societății Jumbocarry putea declanșa urmărirea penală, această datorie, născută la 4 iulie 2013, nu s-ar fi stins, în temeiul prescripției, nici la 1 iunie 2016 (data comunicării inspectorului), nici la 18 iulie 2016 (data notificării de plată).

36. În această situație, nu s-ar impune analizarea efectului pe care, în conformitate cu CVC sau cu CVU, l-au avut actele care au suspendat, în anul 2016, termenul de trei ani de prescripție a datoriei vamale. Astfel cum am menționat, acest termen de trei ani nu s-ar aplica în prezenta cauză.

2. Comunicarea transmisă debitorului, astfel cum este reglementată de CVC

37. Comunicarea către debitor a cuantumului taxelor vamale, calculat de autoritățile vamale de îndată ce au intrat în posesia datelor necesare [19], trebuia efectuată în conformitate cu „normele corespunzătoare” și într-un termen de maximum trei ani de la data la care a luat naștere acea datorie, în conformitate cu articolul 221 alineatele (1) și (3) din CVC.

38. Curtea s-a pronunțat cu privire la această *comunicare* în sensul că, în ceea ce privește forma și conținutul său, „[…] revine autorităților naționale competente sarcina să asigure o comunicare care să îi permită debitorului datoriei vamale să își cunoască în mod exact taxele” [20]. În schimb, nu era obligatoriu ca aceasta să respecte norme de procedură specifice [21].

15 *Ibidem*, punctul 61.

16 Articolul 103 alineatul (2): „[î]n cazul în care datoria vamală a luat naștere ca rezultat al unui act care, la data la care a avut loc, putea face obiectul unei acțiuni judiciare penale, termenul de trei ani stabilit la alineatul (1) este extins la minim cinci ani și la maximum 10 ani în conformitate cu legislația națională”.

17 Potrivit guvernului neerlandez, ca răspuns la întrebările Curții, în cadrul unui recurs nu s-ar putea aprecia existența unor comportamente care pot declanșa urmărirea penală, în cazul în care instanțele de prim grad și de apel nu au constatat-o.

18 Punctul 2.3 din decizia de trimitere. În Hotărârea A, punctul 45, Curtea a clarificat, referindu-se la articolul 201 din CVC, că „[r]ezultă din această dispoziție că informațiile care au servit drept bază la întocmirea unei declarații vamale trebuie să fie considerate «false» […] atunci când acestea au determinat ca toate sau o parte a taxelor legal datorate să nu fie încasate”.

19 Articolul 217 din CVC. Dacă valoarea taxelor datorate coincidea cu cea înscrisă în declarația vamală, comunicarea nu mai era obligatorie, fiind înlocuită cu acordarea de către autoritățile vamale a liberului de vamă pentru mărfuri [a se vedea articolul 221 alineatul (2) din CVC].

20 Hotărârea Molenbergnatie, punctul 53. În acea cauză se solicita să se stabilească dacă putea fi considerat comunicare un document care, potrivit modului de redactare a celei de a patra întrebări preliminare adresate Curții de către instanța de trimitere, redată la punctul 24, „[…] nu face nicio referire la articolul 221 din [CVC] și nici nu indică faptul că este vorba despre o comunicare către debitor a cuantumului taxelor”.

21 *Ibidem*, punctele 53 și 54 și punctul 4 din dispozitiv.

39. În ceea ce privește efectele sale, Curtea a statuat că „comunicarea către debitor […] determină, în conformitate cu articolul 221 alineatul (3) din [CVC], *întreruperea* termenului de prescripție”, a cărui împlinire conduce la stingerea datoriei vamale [22].

40. „Comunicările” menționate, pe de o parte, la articolul 221 alineatele (1) și (3) din CVC și, pe de altă parte, la articolul 22 alineatul (6) și la articolul 103 alineatul (3) litera (b) din CVU prezintă elemente de legătură notabile. Nu se pune problema că acestea coincid sub toate aspectele [23], ci că, în anumite împrejurări, pot fi considerate acte administrative cu conținut echivalent, în cazul în care se adoptă raționamentul utilizat de Curte la interpretarea primului dintre aceste articole.

41. CVC nu prevedea în mod expres notificarea către debitor, înainte de adoptarea lor, a deciziilor administrative nefavorabile intereselor sale. Astfel cum am arătat anterior, acesta se limita la a prevedea că administrația trebuia să comunice debitorului, în conformitate cu normele corespunzătoare, valoarea taxelor înainte de împlinirea perioadei de trei ani de la nașterea datoriei vamale.

42. Cu toate acestea, Curtea a statuat că comunicarea prealabilă era obligatorie în temeiul CVC [24], întrucât oferea debitorului posibilitatea de a fi ascultat și, în același timp, permitea ca „autoritatea competentă să poată să țină cont în mod util de ansamblul elementelor relevante [25]. Această comunicare, astfel cum am amintit, „întrerupea” termenul de prescripție a datoriei vamale [26].

43. Întrucât CVC nu stabilea în mod expres obligația de comunicare prealabilă către debitor, el nu prevedea nici alte aspecte legate de aceasta, precum mijloacele de exprimare a punctului de vedere sau termenul în care acesta poate fi exprimat. Aspectele respective trebuiau stabilite de dreptul național, în conformitate cu principiile efectivității și echivalenței.

44. CVU reglementează, chiar în mod explicit, comunicarea către debitor, astfel încât acesta să își poată exprima punctul de vedere în apărarea intereselor sale [27]. Potrivit jurisprudenței Curții privind CVC (și, într-o anumită măsură, în contrapondere cu recunoașterea dreptului la apărare) [28], articolul 103 alineatul (3) litera (b) din CVU conferă acestui act al administrației un efect suspensiv în privința termenului de trei ani pentru notificarea datoriei, a cărei *dies a quo* coincide cu momentul nașterii sale. Suspendarea durează până la finalul perioadei în care debitorul are posibilitatea să își exprime punctul de vedere [29], termenul reluându-și curgerea de la acel moment.

22 Hotărârea CEVA, punctul 47. Sublinierea noastră.

23 Prin urmare, nu este vorba despre o echivalare automată sau generalizată: suntem de acord în această privință cu răspunsul Comisiei la întrebările Curții (punctul 15 și următoarele). Ceea ce propunem este o analiză a echivalenței *în cauza concretă*, în lumina circumstanțelor sale specifice.

24 Hotărârea din 3 iulie 2014, Kamino International Logistics și Datema Hellmann Worldwide Logistics (C-129/13 și C-130/13, EU:C:2014:2041, punctul 28 și următoarele).

25 *Ibidem*, punctul 38: „Pentru a asigura o protecție efectivă a persoanei sau a întreprinderii vizate, aceasta are ca obiect printre altele ca persoana sau întreprinderea respectivă să poată corecta o eroare sau să invoce anumite elemente privind situația sa personală pentru ca decizia să fie adoptată, să nu fie adoptată sau să aibă un anumit conținut”.

26 Hotărârea CEVA, punctul 47. Hotărârea se referă la „întreruperea” termenului de prescripție, dar, dat fiind contextul, ar putea să nu fie vorba despre o întrerupere propriu-zisă (care ar determina ca termenul respectiv să înceapă să curgă din nou), ci mai degrabă despre o „suspendare”. La „suspendarea” termenului de introducere a unei acțiuni se referea literalmente articolul 221 alineatul (3) din CVC.

27 Ca regulă generală, „[î]nainte de luarea unei decizii care ar avea consecințe nefavorabile pentru solicitant, autoritățile vamale comunică solicitantului motivele pe baza cărora intenționează să ia decizia. Solicitantului i se acordă posibilitatea să își exprime punctul de vedere într-un termen determinat de la data la care primește aceste informații sau la care se consideră că le-a primit” [articolul 22 alineatul (6) din CVU]. A se vedea de asemenea articolul 29, în cazul în care decizia autorității vamale nu a fost adoptată la cererea persoanei interesate.

28 Astfel, scopul era de a preveni stingerea datoriei vamale atunci când comunicarea era efectuată aproape la finalul termenului. A se vedea amendamentul nr. 62 la articolul 91 din propunerea Comisiei, Raport referitor la propunerea de regulament al Parlamentului European și al Consiliului de instituire a Codului vamal al Uniunii, documentul A7-0006/2013, p. 47.

29 Articolul 24 litera (f) din CVU împuternicea Comisia să adopte acte delegate pentru a stabili durata termenului menționat la articolul 22 alineatul (6) primul paragraf. Articolul 8 alineatul (1) din RDCVU a fixat un termen de 30 de zile.

45. Cu alte cuvinte, suspendarea prevăzută la articolul 103 alineatul (3) litera (b) din CVU adaugă 30 de zile celor trei ani calculați de la nașterea datoriei vamale, care stabilesc termenul-limită pentru notificarea acesteia din urmă. Astfel, are loc în realitate o prelungire (foarte limitată în timp) a termenului de prescripție extinctivă a dreptului administrației de a stabili datoria vamală [30].

46. Potrivit instanței de trimitere, în prezenta cauză, inspectorul a transmis comunicarea societății Jumbocarry la 1 iunie 2016, pentru a o înștiința că intenționează să recupereze datoria vamală *a posteriori*, calculând-o la o rată de 12 %, și i-a acordat 30 de zile pentru a-și exprima punctul de vedere.

47. Dacă aceasta este ordinea în care s-au desfășurat evenimentele, aplicarea jurisprudenței menționate anterior ar putea determina instanța de trimitere să aprecieze doi factori relevanți pentru litigiu:

– primul este că comunicarea cu un astfel de conținut a fost de natură să furnizeze debitorului informații adecvate și să îi permită să își apere drepturile în deplină cunoștință de cauză, în sensul în care a fost interpretat articolul 221 alineatul (3) din CVC în Hotărârea Molenbergnatie [31];

– al doilea este că acea comunicare ar fi declanșat, tot în conformitate cu articolul 221 alineatul (3) din CVC, astfel cum a fost interpretat de Curte [32], *întreruperea* (sau suspendarea) termenului de prescripție de trei ani, calculat de la nașterea datoriei vamale.

48. Prin urmare, termenul de prescripție de trei ani ar fi fost suspendat (sau, eventual, întrerupt), indiferent de codul vamal aplicabil (CVC sau CVU), ca urmare a comunicării adresate de inspector societății Jumbocarry la 1 iunie 2016, cu alte cuvinte înainte de împlinirea a trei ani calculați de la 4 iulie 2013, data la care a luat naștere datoria respectivă.

49. În aceeași măsură, având în vedere că suspendarea termenului producea efecte până la finalul perioadei acordate debitorului pentru a-și exprima punctul de vedere, este posibil [33] ca la data (18 iulie 2016) la care societății Jumbocarry i-a fost adresată notificarea de plată să nu se fi împlinit nici în temeiul CVC cei trei ani (plus perioada de suspendare) de prescripție la finalul cărora se stinge datoria vamală.

B. Cu caracter subsidiar, cu privire la întrebările preliminare

50. În orice caz, vom propune un răspuns la întrebările preliminare pentru situația în care, în urma examinării celor două elemente de analiză prezentate anterior [34], instanța de trimitere consideră că este necesară în continuare interpretarea normelor de drept al Uniunii care fac obiectul acestora.

1. Prima întrebare preliminară

51. Instanța de trimitere își exprimă îndoielile cu privire la efectele *ratione temporis* ale celor două norme din CVU care, în temeiul articolului 288 alineatul (2) din acesta, se aplică de la 1 mai 2016:

– prima se referă la prescrierea datoriei vamale [articolul 103 alineatul (3) litera (b) din CVU].

30 A se vedea nota de subsol 11 din prezentele concluzii.

31 Punctul 38 din prezentele concluzii. Ca răspuns la întrebările Curții, Consiliul este de acord cu aplicarea acestei posibilități în situații concrete (prin urmare, nu cu caracter general).

32 Punctul 39 din prezentele concluzii.

33 Astfel cum am arătat la punctul 43 din prezentele concluzii, în temeiul CVC, stabilirea termenului pentru exprimarea punctului de vedere era lăsată la latitudinea legiuitorului național, sub rezerva principiilor echivalenței și efectivității.

34 Potrivit Parlamentului, cererea de decizie preliminară ar deveni ipotetică dacă se acceptă oricare dintre aceste două elemente de analiză (punctul 12 din răspunsul său la întrebările Curții).

– a doua se referă la stingerea datoriei respective [articolul 124 alineatul (1) partea introductivă și litera (a) din CVU], în cazul în care debitorul nu mai poate fi notificat în conformitate cu articolul 103 din CVU.

52. Raționamentul instanței de trimitere, precum și argumentele părților și ale participanților la procedura preliminară s-au axat pe calificarea dispozițiilor în litigiu drept norme de procedură sau de drept substanțial. Nu avem nimic împotrivă să începem analiza din această perspectivă.

a) Natura procedurală sau materială a normelor aplicabile și efectele lor în prezentul litigiu

53. Părțile și participanții la litigiu recurg la jurisprudența *clasică* a Curții care, atunci când se pronunță asupra efectelor în timp ale noilor norme, fie cu privire la situații în curs, fie cu privire la situații consolidate deja în mod definitiv, distinge în funcție de aspectul dacă este vorba despre normele de procedură sau normele de drept substanțial (sau de drept material).

54. Potrivit jurisprudenței respective, „se consideră în general că normele de procedură se aplică procedurilor în curs de desfășurare la momentul intrării lor în vigoare, spre deosebire de normele de drept substanțial, care sunt interpretate de regulă în sensul că nu vizează situații apărute anterior intrării lor în vigoare” [35].

55. Curtea și-a precizat jurisprudența cu privire la aplicarea în timp a normelor de drept substanțial după cum urmează: „o normă de drept nouă se aplică începând de la intrarea în vigoare a actului care o instituie și […], deși ea nu se aplică situațiilor juridice născute și definitiv consolidate înainte de această intrare în vigoare, ea se aplică imediat efectelor viitoare ale unei situații născute sub imperiul legii vechi, precum și situațiilor juridice noi. Soluția nu este diferită, sub rezerva principiului neretroactivității actelor juridice, decât dacă noua normă este însoțită de dispoziții speciale care stabilesc în mod specific condițiile de aplicare în timp ale acesteia” [36].

56. Această jurisprudență [37] acceptă anumite nuanțe, în funcție de împrejurări. Astfel:

– normele de procedură sunt, în general, aplicabile de la data la care intră în vigoare;

– în schimb, normele de drept substanțial nu aduc atingere situațiilor juridice consolidate definitiv anterior intrării lor în vigoare, cu excepția cazului în care reiese din dispozițiile, din finalitatea sau din economia acestora că trebuie să le fie atribuit un astfel de efect [38];

35 Hotărârea Molenbergnatie, punctul 31.

36 Hotărârea din 7 noiembrie 2018, O’Brien (C-432/17, EU:C:2018:879, punctul 27).

37 Aceasta se aplică atât în domeniul vamal [a se vedea în special Hotărârea din 12 noiembrie 1981, Meridionale Industria Salumi și alții (212/80-217/80, EU:C:1981:270, punctul 9), și Hotărârea din 9 martie 2006, Beemsterboer Coldstore Services (C-293/04, EU:C:2006:162, punctele 19-21), precum și în alte domenii [a se vedea printre altele Hotărârea din 29 ianuarie 2002, Pokrzeptowicz-Meyer (C-162/00, EU:C:2002:57, punctele 49 și 50), Hotărârea din 11 decembrie 2012, Comisia/Spania (C-610/10, EU:C:2012:781, punctul 45), și Hotărârea din 7 noiembrie 2018, O’Brien (C-432/17, EU:C:2018:879, punctele 26 și 27)].

38 Hotărârea din 9 martie 2006, Beemsterboer Coldstore Services (C-293/04, EU:C:2006:162, punctul 21): „normele comunitare de drept substanțial pot să fie interpretate în mod excepțional în sensul că vizează situații apărute anterior intrării lor în vigoare numai în măsura în care reiese în mod clar din dispozițiile, din finalitatea sau din economia acestora că trebuie să le fie atribuit un astfel de efect [a se vedea Hotărârea din 12 noiembrie 1981, Meridionale Industria Salumi și alții (212/80-217/80, EU:C:1981:270, punctul 9), Hotărârea din 15 iulie 1993, GruSa Fleisch (C-34/92, EU:C:1993:317, punctul 22), și Hotărârea din 24 septembrie 2002, Falck și Acciaierie di Bolzano/Comisia (C-74/00 P și C-75/00 P, EU:C:2002:524, punctul 119)]”.

– se poate accepta ca excepție de la această regulă ipoteza în care „o reglementare a Uniunii care are ca obiectiv instituirea unei reglementări de ansamblu privind recuperarea *a posteriori* a taxelor vamale conține atât norme de procedură, cât și norme de drept substanțial care formează un tot indisociabil ale cărui dispoziții speciale nu pot fi evaluate în mod separat în ceea ce privește efectul lor în timp” [39].

57. În cazul în care se acceptă abordarea adoptată în decizia de trimitere și în observațiile părților și ale participanților la procedura preliminară, ar trebui să se examineze natura (de drept procedural sau material) a articolelor din CVU la care se referă prima întrebare.

58. Rezultatul acestei analize ar fi în favoarea constatării naturii de drept material a dispozițiilor respective, dacă luăm în considerare aspectele reținute de Curte în Hotărârea Molenbergnatie. Conform acestei hotărâri, articolul 221 alineatul (3) din CVC trebuie „considerat o dispoziție de drept substanțial” [40].

59. Pentru a califica acest articol ca normă de drept substanțial, iar nu ca normă de procedură, Curtea a luat în considerare efectele necomunicării (de către autorități), în termen de trei ani, a cuantumului datoriei, în legătură cu motivele pentru care se stinge această datorie enumerate la articolul 233 din CVC: pe baza acestora, Curtea a dedus că, în cazul în care există împrejurările enumerate în cele două dispoziții, datoria vamală „se prescrie și, prin urmare, se stinge” [41].

60. Indiferent de opinia (doctrinară) care poate fi exprimată cu privire la aceste afirmații [42], este cert că Curtea a optat să califice articolul 221 alineatul (3) coroborat cu articolul 233, ambele din CVC, drept normă de drept substanțial.

61. Această calificare poate fi extrapolată, fără dificultăți majore, la dispoziția corelativă din CVU: articolul 103 alineatul (3) partea introductivă și litera (b) coroborat cu articolul 124 alineatul (1) partea introductivă și litera (a) din codul menționat are un conținut echivalent cu articolul 221 alineatul (3) din CVC.

62. Prin urmare, având în vedere că dispozițiile CVU a căror interpretare se solicită reprezintă norme de drept substanțial, aplicarea jurisprudenței Molenbergnatie ar avea drept rezultat faptul că acele dispoziții nu ar trebui să se aplice datoriilor vamale născute anterior intrării lor în vigoare.

63. Cu toate acestea, interdicția privind aplicarea unor noi norme de drept substanțial în ceea ce privește evenimentele survenite anterior intrării lor în vigoare se aplică în cazul în care este vorba despre „situații juridice născute și consolidate definitiv anterior intrării în vigoare” [43]. Această situație nu se regăsește în prezenta cauză, în care termenul de prescripție nu se împlinise încă.

39 Hotărârea din 26 martie 2015, Comisia/Moravia Gas Storage (C-596/13 P, EU:C:2015:203, punctul 36), cu citarea Hotărârii din 12 noiembrie 1981, Meridionale Industria Salumi și alții (212/80-217/80, EU:C:1981:270).

40 Hotărârea Molenbergnatie, punctul 42: „articolul 221 alineatul (3) [din CVC] trebuie considerat, spre deosebire de alineatele (1) și (2) ale acestuia, ca o dispoziție de drept substanțial și, prin urmare, nu este aplicabilă în ceea ce privește încasarea unei datorii vamale născute înainte de 1 ianuarie 1994”.

41 *Ibidem*, punctul 41.

42 Hotărârea Molenbergnatie constituie un bun exemplu al dificultăților privind stabilirea unei *summa divisio* între normele de procedură și normele de drept substanțial, distincție care, uneori, trece cu vederea legătura indisolubilă dintre ele. De fapt, ceea ce articolul 221 alineatul (3) din CVC reglementează în mod direct sunt cerințele (*procedurale*) privind comunicarea către debitor, precum termenul maxim în care aceasta trebuie efectuată și efectele suspensive ale acțiunii introduse, inclusiv atunci când notificarea tardivă a acestei comunicări are drept consecință (*materială*) prescrierea datoriei vamale.

43 A se vedea punctul 56 din prezentele concluzii.

64. Astfel cum arată în mod corect instanța de trimitere, în cauza soluționată prin Hotărârea Molenbergnatie situația debitorului era consolidată în mod definitiv. Dimpotrivă, datoria vamală a societății Jumbocarry nu era încă „prescrisă la 1 mai 2016”[44]. Aceasta adaugă că, prin urmare, „situația persoanei interesate este diferită de cea examinată la punctul 41 din Hotărârea Molenbergnatie”[45].

65. Astfel, din informațiile existente la dosar se poate deduce că:

– datoria societății Jumbocarry a luat naștere la 4 iulie 2013;

– la momentul – altul decât cel al intrării lor în vigoare – la care au devenit aplicabile articolele 103 și 124 din CVU (și anume, 1 mai 2016)[46], termenul de prescripție de trei ani privind datoria vamală respectivă nu se împlinise încă. Aceasta s-ar fi prescris la 4 iulie 2016 dacă termenul respectiv nu s-ar fi suspendat, astfel cum s-a întâmplat în realitate, ca urmare a comunicării inspectorului (la 1 iunie 2016).

66. În concluzie, situația juridică a societății Jumbocarry, în ceea ce privește prescrierea datoriei sale, nu era consolidată definitiv atunci când administrația neerlandeză a suspendat termenul de trei ani, prin comunicarea, la 1 iunie 2016 [în conformitate cu articolul 22 alineatul (6) și cu articolul 103 alineatul (3) partea introductivă și litera (b) din CVU], a motivelor pentru care intenționa să notifice datoria vamală.

67. În această situație, considerăm că nimic nu se opune aplicării articolului 103 alineatul (3) partea introductivă și litera (b) și a articolului 124 alineatul (1) partea introductivă și litera (a) din CVU. Prin urmare, răspunsul la prima întrebare trebuie să fie afirmativ.

68. Aceeași soluție este confirmată de criteriile convergente care decurg din Hotărârile Taricco I și Taricco II. La prima dintre aceste hotărâri a făcut referire Parlamentul în observațiile sale scrise, iar părțile din litigiu și ceilalți participanți la procedura preliminară au avut posibilitatea să prezinte, la cererea Curții, argumente cu privire la efectele celor două hotărâri.

b) Efectele Hotărârilor Taricco I și Taricco II asupra prezentei cauze

69. În doctrina penală, una dintre problemele dezbătute în mod tradițional a fost cea care decurge din prelungirea, printr-o nouă lege, a termenelor de prescripție privind infracțiunile înainte de expirarea celor care erau în vigoare la momentul săvârșirii acestora[47].

70. Această prelungire a creat dificultăți atunci când a fost analizată din perspectiva principiului general al interzicerii retroactivității *in peius* a legilor penale. O astfel de interdicție este prevăzută la articolul 49 alineatul (1) din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene (denumită în continuare „carta”).

71. Cele două abordări divergente cu privire la acest aspect susțin, din perspective opuse: a) că termenul de prescripție care începe să curgă anterior intrării în vigoare a noii legi este reglementat de legea anterioară (*tempus regit actum*) și b) că nimic nu împiedică legiuitorul să prelungească termenul de prescripție, dar noul termen (mai lung decât precedentul) s-ar aplica numai infracțiunilor care nu erau încă prescrise conform legii anterioare[48].

44 Punctul 4.4.3 din decizia de trimitere.

45 Punctul 4.4.3, *in fine*, din decizia de trimitere.

46 A se vedea articolul 288 din CVU, reprodus la punctul 11 din prezentele concluzii.

47 Problema s-a ridicat în special atunci când infracțiunile care fuseseră prescriptibile până la acel moment deveneau imprescriptibile în temeiul noilor legi.

48 Este general acceptat faptul că, în cazul în care termenele (vechi) s-au împlinit deja, nu sunt aplicabile cele prevăzute de noua lege.

72. Atunci când a răspuns la una dintre întrebările preliminare adresate în Hotărârea Taricco I, Curtea s-a întemeiat pe jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului referitoare la articolul 7 din Convenția europeană pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, semnată la Roma la 4 noiembrie 1950, care consacră drepturi ce corespund celor garantate la articolul 49 din cartă.

73. Potrivit acestei jurisprudențe, Curtea a statuat că „prelungirea termenului de prescripție și aplicarea sa imediată nu aduce atingere drepturilor garantate prin articolul 7 din convenția menționată, dat fiind că dispoziția respectivă nu poate fi interpretată în sensul că împiedică o prelungire a termenelor de prescripție atunci când faptele imputate nu au fost prescrise niciodată” [49].

74. Avocata generală Kokott, în Concluziile sale prezentate în cauza Taricco I, s-a pronunțat în același sens: „perioada în care poate fi urmărită o infracțiune poate fi modificată și după săvârșirea faptei, atât timp cât nu s-a împlinit prescripția” [50].

75. Hotărârea Taricco II confirmă această afirmație, considerând că este posibil ca un legiuitor național să „prelunge[ască] un termen de prescripție cu aplicare imediată, inclusiv unor fapte imputate care nu sunt încă prescrise”. Curtea a adăugat că o astfel de prelungire „nu aduce, în principiu, atingere principiului legalității infracțiunilor și pedepselor (a se vedea în acest sens Hotărârea Taricco, punctul 57 și jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului citată la acest punct)” [51].

76. Este adevărat că reglementarea națională la care făceau referire Hotărârile Taricco I și Taricco II diferă de cea în discuție în prezenta cauză. În hotărârile respective nu exista propriu-zis o nouă prelungire a termenului de prescripție a infracțiunilor, ci intervenea o reducere neprevăzută a perioadei maxime în care acest termen putea fi întrerupt [52], ceea ce implica „neutralizarea efectului temporal al unei cauze de întrerupere a prescripției” [53].

77. Este de asemenea adevărat că, în urma cererii de decizie preliminară formulate de Corte costituzionale (Curtea Constituțională, Italia) în cauza Taricco II, Curtea a abordat reglementarea în litigiu dintr-o altă perspectivă decât cea adoptată în Hotărârea Taricco I:

– în Hotărârea Taricco I, aceasta a analizat obligația instanței italiene de a lăsa neaplicate, în cadrul unei proceduri penale pentru comportamente penale referitoare la colectarea taxei pe valoarea adăugată, anumite norme naționale privind întreruperea termenului de prescripție pentru infracțiuni care, în combinație cu durata obișnuită a procedurilor în acel stat membru, determinau în practică impunitatea făptuitorilor acestora, în detrimentul intereselor financiare ale Uniunii;

49 Punctul 57 din Hotărârea Taricco I. În jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului menționată la acest punct sunt incluse Hotărârea Coëme și alții împotriva Belgiei, nr. 32492/96, 32547/96, 32548/96, 33209/96 și 33210/96, § 149, CEDO 2000-VII, Hotărârea Scoppola împotriva Italiei (nr. 2), nr. 10249/03, § 110 și jurisprudența citată, 17 septembrie 2009, și Hotărârea OAO Neftyanaya Kompaniya Yukos împotriva Rusiei, nr. 14902/04, §§ 563, 564 și 570 și jurisprudența citată, 20 septembrie 2011.

50 Concluziile avocatei generale Kokott (C-105/14, EU:C:2015:293, punctul 120). Aceasta menționa, în susținerea raționamentului respectiv, „Hotărârea Curții EDO din 22 iunie 2000, Coëme și alții/Belgia (cauza nr. 32492/96 și alții, Recueil des arrêts et décisions 2000-VII, punctul 149)”.

51 Punctul 42 din Hotărârea Taricco II.

52 *Întreruperea* acestui termen, ca noțiune juridică diferită de *suspendarea* sa, avea drept consecință, conform dreptului italian, faptul că termenul reîncepe să curgă din ziua în care a fost întrerupt. Cu toate acestea, conform articolului 161 din Codul penal, perioada de întrerupere nu ar putea depăși jumătate din termenul (absolut) de prescripție: reforma acestui cod, prin Legea nr. 251/2005, a constat în faptul că durata maximă a perioadei de întrerupere a fost limitată la un sfert din cea generală. Consecința acestei modificări legislative a fost că, în special în cazul anchetelor privind infracțiuni extrem de complexe care necesitau investigații aprofundate, chiar dacă termenul de prescripție era identic înainte și după adoptarea Legii nr. 251/2005, întreruperea cauzată de urmăririle penale a fost redusă în mod considerabil, ceea ce favoriza nepedepsirea infracțiunilor. Prin urmare, instanța de trimitere sublinia că modificarea, în anul 2005, a articolului 161 al doilea paragraf in Codul penal, „prin faptul că nu permite, după o întrerupere a cursului prescripției, prelungirea termenului de prescripție decât cu cel mult o pătrime din durata sa inițială, echivalează în realitate cu o neîntrerupere a prescripției în majoritatea proceselor penale” (punctul 23 din Hotărârea Taricco I).

53 Hotărârea Taricco I, punctul 46.

– în Hotărârea Taricco II, Curtea a nuanțat afirmațiile din Hotărârea Taricco I [54], în cadrul analizei obligației de a lăsa neaplicate normele naționale privind prescripția [care, în Italia, au caracter material, potrivit Corte costituzionale (Curtea Constituțională)] [55] în raport cu principiul legalității infracțiunilor și pedepselor [56]. Aceasta a clarificat de asemenea rolurile legiuitorului și ale instanței penale în remedierea unei situații în care dreptul intern nu respecta cerințele care decurgeau din protecția intereselor financiare ale Uniunii, pentru a aplica sancțiuni eficiente, proporționale și disuasive.

78. Cu toate acestea, diferențele dintre cele două hotărâri nu se reflectă în chestiunea dezbătută în prezenta cauză: validitatea aplicării imediate a unui nou termen de prescripție, mai îndelungat decât cel anterior, unor fapte care nu au fost încă prescrise.

79. În ceea ce privește acest aspect concret, cele două hotărâri coincid: punctul 42 din Hotărârea Taricco II acceptă fără rezerve afirmația de la punctul 57 din Hotărârea Taricco I și, în același timp, jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului menționată în Hotărârea Taricco I.

80. Or, dacă este posibil ca o nouă normă să prelungească, cu efect imediat, termenul de prescripție a infracțiunilor care nu erau încă prescrise, va fi posibil cu atât mai mult să se recurgă la acest criteriu în cazul suspendării – limitate în timp – a termenului de prescripție a unei datorii vamale (care nu are caracter de sancțiune) înainte de împlinirea celor trei ani care, conform legislației anterioare, sunt necesari pentru ca aceasta să fie considerată prescrisă [57].

2. A doua întrebare preliminară

81. Cea de a doua întrebare preliminară este formulată în termeni foarte succinți. Instanța de trimitere solicită să se stabilească dacă, „în cazul în care răspunsul la prima întrebare este afirmativ […], aplicarea articolului 103 alineatul (3) partea introductivă și litera (b) și a articolului 124 alineatul (1) partea introductivă și litera (a) din CVU este compatibilă cu principiile securității juridice și protecției încrederii legitime.

82. Parlamentul a intervenit în această procedură considerând că, prin intermediul celei de a doua întrebări, instanța de trimitere „pare” să pună sub semnul îndoielii validitatea celor două articole din CVU la care se referă prima întrebare, chiar dacă nu în mod explicit [58].

83. Cu toate acestea, considerăm că lectura deciziei de trimitere nu permite să se considere că cea de a doua întrebare preliminară constituie o manifestare a unei îndoieli privind validitatea acelor norme de drept al Uniunii. Instanța de trimitere nu contestă validitatea, în mod abstract, a normelor respective, ci aplicarea în timp a acestora într-o situație concretă. Este cert că, la finalul deciziei sale, aceasta face referire la neaplicarea articolului 103 alineatul (3) din CVU, dar o face, mai degrabă, în contextul împrejurărilor speciale din litigiu.

54 Conform Hotărârii Taricco I, normele naționale privind prescripția privau de caracterul lor efectiv și disuasiv măsurile stabilite pentru combaterea activităților ilicite care aduc atingere intereselor financiare ale Uniunii. Prin urmare, o instanță națională ar putea să nu aplice aceste dispoziții naționale, dacă acest lucru este necesar pentru a asigura efectul deplin al dreptului Uniunii (punctele 47 și 49).

55 Hotărârea Taricco II, punctul 27.

56 Corte costituzionale (Curtea Constituțională) sublinia că, „în Hotărârea Taricco [I], Curtea s-a pronunțat cu privire la compatibilitatea regulii enunțate în această hotărâre cu articolul 49 din cartă […] numai în ceea ce privește principiul neretroactivității, [însă] nu ar fi examinat […] celălalt aspect al principiului legalității infracțiunilor și pedepselor, și anume cerința potrivit căreia reglementarea privind regimul sancționatoriu trebuie să fie suficient de precisă” (punctul 19 din Hotărârea Taricco II).

57 Parlamentul, după ce propune aplicarea punctelor 54-57 din Hotărârea Taricco I în prezenta cauză, exprimă o opinie similară: „cerințele care decurg din principiul încrederii legitime sunt mai stricte în cauzele penale decât în cele administrative, printre care figurează și cele privind recuperarea unei datorii vamale” (punctul 42 din observațiile sale scrise). Această opinie este împărtășită de guvernul neerlandez în răspunsul său la întrebările Curții (punctele 5 și 6).

58 Punctul 2 din observațiile sale scrise.

84. Decizia de trimitere justifică recurgerea la principiile securității juridice și protecției încrederii legitime, întrucât „s-ar putea susține” că, la data la care a luat naștere datoria vamală (4 iulie 2013), „nu era clar sau previzibil pentru persoana interesată faptul că legislația vamală urma să fie modificată în ceea ce privește colectarea și prescripția […]” [59].

85. Cu toate acestea, instanța de trimitere recunoaște că, prin adoptarea articolului 22 alineatul (6) și a articolului 29 din CVU, legiuitorul Uniunii a consolidat situația juridică a debitorului, oferindu-i dreptul de a dispune de o perioadă pentru a-și exprima punctul de vedere [60]. Legătura acestor dispoziții cu suspendarea termenului de prescripție, în perioada acordată pentru exprimarea punctului de vedere, nu implică o deteriorare a situației debitorului atât de importantă încât să conducă la neaplicarea articolului 103 alineatul (3) din CVU [61].

86. Potrivit unei jurisprudențe constante, „principiul securității juridice impune ca normele de drept să fie clare, precise și previzibile în privința efectelor lor, astfel încât persoanele interesate să se poată orienta în situații și în raporturi juridice care sunt guvernate de ordinea juridică a Uniunii” [62].

87. În ceea ce privește dreptul de a invoca protecția încrederii legitime, Curtea a statuat că „se extinde, ca un corolar al principiului securității juridice […], la orice particular aflat într-o situație din care reiese că administrația […] l-a determinat să nutrească speranțe întemeiate. Constituie asigurări de natură să dea naștere unor asemenea speranțe […] informațiile precise, necondiționate, concordante și emise de surse autorizate și de încredere. În schimb, nu se poate invoca încălcarea acestui principiu în cazul în care administrația nu a furnizat asigurări precise” [63].

88. Or, în primul rând, niciunul dintre aceste principii nu implică obligația de a menține ordinea juridică neschimbată în timp. Așteptarea ca legislația să nu sufere modificări ar fi, în plus, vădit neîntemeiată într-un domeniu precum cel vamal, care necesită o adaptare constantă [64]. O dovadă bună în acest sens sunt modificările succesive ale CVC, de la adoptarea sa în anul 1992 până la abrogarea sa prin Regulamentul nr. 952/2013. Adoptarea CVU a fost justificată de necesitatea de a „s[e] ți[e] cont de evoluția legislației Uniunii” [65].

89. În al doilea rând, în ceea ce privește protecția încrederii legitime în sensul prezentat anterior, nu există nicio informație în dosar din care să se poată deduce că administrația neerlandeză a oferit societății Jumbocarry „asigurări precise” în ceea ce privește recuperarea datoriei vamale la un moment dat.

90. În al treilea rând, principiul securității juridice nu se opune ca normele să fie interpretate, în cazul în care conținutul lor prezintă dificultăți hermeneutice care dau naștere unor îndoieli pentru subiecții pe care îi vizează sau care trebuie să le aplice: mecanismul de cooperare judiciară prevăzut la articolul 267 TFUE a fost instituit tocmai pentru a înlătura aceste îndoieli.

59 Decizia de trimitere, punctul 4.7.2.

60 Stabilit la 30 de zile la articolul 8 alineatul (1) din RDCVU.

61 Decizia de trimitere, punctul 4.7.3.

62 Hotărârea din 3 decembrie 2019, Republica Cehă/Parlamentul și Consiliul (C-482/17, EU:C:2019:1035, punctul 148).

63 *Ibidem*, punctul 153.

64 Astfel cum amintește Consiliul în observațiile sale scrise, punctul 46.

65 Considerentul (2) al CVU.

91. În al patrulea rând, introducerea noului articol 103 alineatul (3) partea introductivă și litera (b) din CVU nu implică, în realitate, o modificare în raport cu situația normativă anterioară. Dimpotrivă, aceasta răspunde necesității de a oferi certitudine unei obligații a autorităților administrative care exista deja în CVC, potrivit jurisprudenței Curții[66], și a cărei consacrare normativă revenea în sarcina legiuitorului național, în lipsa unei atenții specifice din partea legiuitorului Uniunii.

92. În prezenta cauză, nu poate fi vorba despre un drept al debitorului ca datoria sa vamală să se stingă automat și inevitabil după trei ani de la nașterea ei, ci despre o așteptare ca acest lucru să se întâmple, inclusiv în temeiul normelor CVC în vigoare la nașterea acelei datorii.

93. Astfel cum am menționat, nu exista un astfel de drept, ci așteptarea de a obține prescripția, după expirarea termenului de trei ani, cu condiția ca acesta să nu fie suspendat, ceea ce s-ar putea întâmpla fie ca urmare a introducerii unei acțiuni, fie ca urmare a unui act administrativ prin care să se comunice intenția de a recupera datoria vamală, anterior adoptării deciziei în acest sens.

94. Astfel cum a susținut guvernul neerlandez[67], momentul stingerii datoriei vamale nu putea fi stabilit în prealabil cu certitudine deplină, când CVC era în vigoare, întrucât articolul 221 alineatul (3) din CVC prevedea posibilitatea suspendării perioadei de trei ani în cazul introducerii unei acțiuni în conformitate cu articolul 243[68].

95. Interpretarea Curții cu privire la articolul 221 alineatul (3) permitea să se deducă faptul că, tot în perioada în care CVC era în vigoare, comunicarea administrației întrerupea (cu efectul corespunzător asupra termenului de prescripție) termenul de trei ani pentru notificarea datoriei vamale[69].

96. În al cincilea rând, astfel cum subliniază în mod corect instanța de trimitere, prelungirea termenului de prescripție, prin suspendarea inerentă comunicării efectuate în conformitate cu articolul 103 alineatul (3) partea introductivă și litera (b) din CVU, este direct legată de posibilitatea oferită debitorului de a-și exprima punctul de vedere înainte ca autoritatea vamală să adopte o decizie nefavorabilă intereselor sale.

97. Această normă asigură echilibrul între dreptul debitorului de a-și exprima punctul de vedere și interesele financiare ale Uniunii. De asemenea, necesitatea unui astfel de echilibru nu este o noutate a CVU, iar logica potrivit căreia comunicarea administrativă suspendă termenul de prescripție exista anterior.

98. În al șaselea rând, inclusiv în cazul în care prelungirea termenului de prescripție, ca urmare a efectelor suspensive ale comunicării notificate debitorului, ar putea fi calificată drept „noutate” în raport cu regimul CVC în vigoare la 4 iulie 2013 (la momentul nașterii datoriei Jumbocarry), aplicarea imediată a articolului 103 alineatul (3) partea introductivă și litera (b) din CVU, începând de la 1 mai 2016, nu ar aduce atingere securității juridice, sub aspectul certitudinii cu privire la legislația aplicabilă.

99. Orice operator vamal diligent ar putea cunoaște interpretarea Curții cu privire la aplicabilitatea în timp a normelor de procedură, precum și a celor de drept substanțial în ceea ce privește efectele viitoare ale situațiilor juridice neconsolidate încă. Această jurisprudență este constantă și datează, în domeniul vamal, din anul 1981[70].

66 A se vedea interpretarea articolelor corelative din CVC efectuată în Hotărârile Molenbergnatie și CEVA, citate la punctul 38 și următoarele din prezentele concluzii.

67 Punctul 58 din observațiile sale scrise.

68 Conform articolului 243 alineatul (1) primul paragraf din CVC, „[o]rice persoană are dreptul de a introduce o acțiune împotriva deciziilor luate de autoritățile vamale cu privire la aplicarea legislației vamale și care o privesc direct și individual”.

69 Punctul 39 din prezentele concluzii.

70 Hotărârea din 12 noiembrie 1981, Meridionale Industria Salumi și alții (212/80-217/80, EU:C:1981:270).

100. Aplicarea imediată a articolului 103 alineatul (3) partea introductivă și litera (b) din CVU permite, în sfârșit, asigurarea egalității de tratament a oricărui importator a cărui datorie nu s-a stins, în temeiul prescripției, la data aplicabilității depline a CVU, independent dacă aceasta s-a născut înainte sau după data respectivă. Începând de la 1 mai 2016, orice persoană are dreptul de a-și exprima punctul de vedere în situația menționată la articolul 22 alineatul (6) din CVU, în același termen, calculat în același mod.

V. Concluzie

101. În temeiul considerațiilor prezentate, propunem Curții să răspundă Hoge Raad der Nederlanden (Curtea Supremă a Țărilor de Jos) după cum urmează:

„Articolul 103 alineatul (3) partea introductivă și litera (b) și articolul 124 alineatul (1) partea introductivă și litera (a) din Regulamentul (UE) nr. 952/2013 al Parlamentului European și a Consiliului din 9 octombrie 2013 de instituire a Codului vamal al Uniunii se aplică unei datorii vamale născute înainte de 1 mai 2016, al cărei termen de prescripție nu expirase încă la această dată, fără ca aplicarea lor să încalce principiile securității juridice și protecției încrederii legitime.”